

PL ISSN 0023-5903

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik XCVII

Nr 1-2

WARSZAWA 1990

<http://rcin.org.pl>

INFORMACJA DLA AUTORÓW „KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO”

Trudna sytuacja finansowa „Kwartalnika Historycznego” (brak funduszy na przepisywanie tekstów autorskich) zmusza nas do wprowadzenia ścisłych rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie.

1. Wszystkie teksty muszą być składane w dwóch egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm wydawniczych: na stronie 30 wierszy po około 60 znaków, z marginesem z lewej strony, szerokości 4—5 cm. Poprawki i uzupełnienia w tekście muszą być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń. Do artykułów należy dołączać możliwie krótkie streszczenia.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) musi wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko Autora i pod nim w nawiasie miasto, w którym pracuje; poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. 1—2) cyframi arabskimi i dalej: miejsce i rok wydania, liczbę stron, na ostatnim miejscu nazwę wydawcy. Imię i nazwisko Autora recenzji oraz miasto, w którym pracuje — na końcu tekstu z prawej strony

4. Teksty do działu „Kronika” zawierają tytuł (na osi); podpis Autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis Autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych stosujemy ogólnie przyjęte skróty (np., itp., m. in., etc. oraz inne podobne), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne zaś w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7. oraz te, które znajdują się w zamieszczonym poniżej wykazie; dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem ich znaczenia przy pierwszym przypadku zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy, roczniki, zeszyty, numery i części periodyków i innych publikacji podajemy cyframi arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty, odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad, będą zwracane Autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

**KWARTALNIK
HISTORYCZNY**

Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku

**ROCZNIK XCVII
1990**

1-2

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1990

KOMITET REDAKCYJNY

Jacek Banaszekiewicz (zastępca redaktora), Marian Biskup, Andrzej Brożek, Adam Galos, Antoni Gąsiorowski, Aleksander Gieysztor, Mieczysław Jaworski, Jerzy Jedlicki, Tadeusz Jędruszczak, Marcin Kamler (sekretarz), Irena Koberdowa, Czesław Małajczyk, Jerzy Maternicki, Jerzy Michalski (redaktor), Edward Potkowski, Henryk Samsonowicz, Monika Senkowska-Gluck, Andrzej Skrzypek (zastępca redaktora), Witold Stankiewicz, Jacek Staszewski, Józef R. Szaflik, Jerzy Topolski, Stanisław Trawkowski, Lech Trzeciakowski, Roman Wapiński, Marian Wojciechowski, Andrzej Wyczański, Jerzy Wyrozumski, Zygmunt Zieliński

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31-02-61

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE—WARSZAWA, UL. MIODOWA 10

Nakład 2370 (2251 + 119). Ark. wyd. 31,25, ark. druk. 17,25. Papier druk. sat. kl. V 70 g, 70 × 100 cm. Oddano do składania w maju 1990 r. Druk ukończono w sierpniu 1990 r. Zam. 238/90 Cena 3350,—

WARSZAWSKA DRUKARNIA NAUKOWA—WARSZAWA, UL. ŚNIADECKICH 8

СОДЕРЖАНИЕ

А. Изыдорчик-Камлер — Наемный труд в малопольской деревни XVI - XVII вв.	3
Я. Гольдберг — Борьба Валентега Галя за социальные и экономические повышения во второй половине XVIII в.	33
Е. Михальски — Станислав Август — наблюдатель французской революции	45
С. Сальмонович — Якобинская диктатура а время разочарования: германский пример	61
А. Циенцяла — Польша в политике Великой Британии на кануние мировой войны	71
В. Сливовская — Из исследований над судьбой польских ссыльных в Сибири	105
Рецензионные статьи и рецензии	123
Хроника	243
Ин мемориям	259

CONTENTS

Anna Izydorczyk-Kamler — Hirelabour in Malopolska countryside in the 16th and in the first half of 17th century	3
Jakub Goldberg — The struggle of Walenty Gała for social and economic advancement in the later 18th century	33
Jerzy Michalski — King Stanislas August: the observer of French Revolution	45
Stanisław Salmonowicz — Jacobin's dictatorship and the time of disillusion: the german example of 1789 - 1848	61
Anna M. Cienciała — Poland in the policy of Great Britain on the eve of the Second World War	71
Wiktoria Śliwowska — The fates of Siberian exiles and their heritage	105
Reviews	123
Chronicle	243
In memoriam	259

SPIS TREŚCI

Anna I z y d o r c z y k - K a m l e r, Praca najemna na wsi małopolskiej w XVI i pierwszej połowie XVII wieku	3
Jakub G o l d b e r g, Walka Walentego Galy o awans społeczny i ekonomiczny w drugiej połowie XVIII wieku	33
Jerzy M i c h a ł s k i, Stanisław August obserwatorem Rewolucji Francuskiej	45
Stanisław S a l m o n o w i c z, Dyktatura jakobińska a czas rozczarowań: przykład niemiecki 1789—1848	61
Anna M. C i e n c i a ł a, Polska w polityce Wielkiej Brytanii w przededniu wybuchu II wojny światowej	71

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Wiktoria Ś l i w o w s k a, Z badań nad losami Sybiraków i ich puścizną	105
---	-----

ARTYKULY RECENZYJNE I RECENZJE

Marek B a r a ń s k i, Nowa praca francuska o osadnictwie niemieckim	123
Jarosław W e n t a, O <i>Scriptores rerum Prussicarum</i> i konieczności nowego wydania źródeł dziejopisarskich z państwa zakonu krzyżackiego w Prusach	133
Adam L i t y ń s k i, Dwie prace o wiejskim prawie karnym dawnej Rzeczypospolitej	141
Zofia Z i e l i ń s k a, Dwa wydawnictwa korespondencji dyplomatycznej z czasów Sejmu Czteroletniego	149
Wiesław P i ą t k o w s k i, Studia porównawcze nad ruchem ludowym	157

•

J. L. Nelson, Politics and Ritual in Early Medieval Europe — Jacek B a n a s z k i e w i c z	165
Wielikaja chronika o Polsce, Rusi i ich sąsiadach XI—XIII w., red. W. L. Janin, przygot. Ł. M. Popowa, N. J. Szczawielewa — Anna S e k u l a r	168
W. Maisel, Archeologia prawna Europy — Zbigniew D a l e w s k i	170
A. Nowakowski, Dzieje ustroju i prawa księstw oświęcimskiego i zatorskiego — Adam L i t y ń s k i	173
F. Sorelli, La Santità Imitabile. „Leggenda di Maria da Venezia” di Domasso da Siena (Deputazione di Storia Patria per le Venezie, Miscellanea di Studi e Memorie XXIII) — Paweł D o b r o w o ł s k i	176
Š. Bešliagić, Kamene stolice srednjovjekovne Bosne i Hercegovine — Jan L e ś n y	178
J. Domański, Z. Ogonowski, L. Szczucki, Zyrys dziejów filozofii w Polsce. Wicki XIII—XVII, red. Z. Ogonowski — Waclaw U r b a n	180
M. Steinmetz, Thomas Müntzers Weg nach Allestedt. Eine Studie zu seiner Frühentwicklung — Waclaw U r b a n	181
Dzieje Inków przez nich samych opisane, wybór J. Szemiński, wstęp i objaśnienia M. Mróz — Małgorzata G r a b o w s k a	183
Geschichtsbewusstsein in Geschichtsschreibung in der Renaissance, wyd. A. Buck, T. Klanczay, S. K. Németh — Janusz T a z b i r	185

Miscellanea Historico-Archivistica, t. 3: Radziwiłłowie XVI—XVIII wieku: w kręgu polityki i kultury — Witold Sienkiewicz	186
Franciszek II Rakoczy, Pamiętniki. Wyznania, oprac. J. R. Nowak — Wojciech Kriegseisen	189
T. Zielińska, Szlachecy właściciele nieruchomości w miastach XVIII w. — Krystyna Zienkowska	193
A. Schmid, Max III. Joseph und die europäischen Mächte. Die Aussenpolitik des Kurfürstentums Bayern von 1745—1765 — Michał Komarzyński	198
J. Staszewski, Polacy w osiemnastowiecznym Dreźnie — Łukasz Kądziała	200
A. Lityński, Sejmiki ziemskie 1764—1793. Dzieje reformy — Zofia Zielińska	203
J. Baszkiewicz, Francuzi 1789—1794. Studium świadomości rewolucyjnej — <u>Tadeusz Lepkowski</u>	206
T. Kizwalter, Kryzys Oświecenia a początki konserwatyizmu polskiego — Łukasz Kądziała	210
M. Tarczyński, Franciszek Zymirski — zapomniany generał — Władysław Zajewski	213
T. Radzik, Stosunki polsko-żydowskie w Stanach Zjednoczonych Ameryki w latach 1918—1921 — Adam Walaszek	216
A. Gąsiorowski, Młodzież polska Prus Wschodnich 1919—1939 — Andrzej Staniszewski	220
G. Verucci, La chiesa nella società contemporanea. Del primo dopoguerra al Concilio Vaticano II — Stanisław Sierpowski	222
N. W. Nowikow, Wspominania dyplomata. Zapiski 1938—1947 — Wojciech Materski	225
Cz. Madajczyk, Dramat katyński — Witold Sienkiewicz	231
A. Głowacki, Przemieszczenie obywateli polskich w Związku Radzieckim w 1944 r. — Andrzej Korzon	236

KRONIKI

Polski dzień w Max-Planck-Institut für Geschichte w Gentyndze (RFN) — Jan M. Piskorski	243
Kolonizacja niemiecka i na prawie niemieckim w Europie Środkowej w średniowieczu — Jan M. Piskorski	243
VI sesja robocza Interdyscyplinarnego Zespołu Naukowo-Badawczego „3 Maja w Tradycji i Kulturze Polskiej” — Radosław Żurawski vel Grajewski	245
Drugie seminarium poświęcone stereotypom Niemców i Polaków — Leonard Smółka	247
Niemcy w polityce międzynarodowej na przełomie pokoju i wojny (1939—1941) — Rafał Galuba	249
Wojny napoleońskie na ziemiach polskich i ościennych — Tomasz Jaworski	251
Traktat wersalski z perspektywy siedemdziesięciu lat — Dariusz Matelski	252
Walka podziemna na Pomorzu w latach 1939—1945. W 50 rocznicę powstania Służby Zwycięstwa Polski — Marek Ney-Krwawicz	253
Jubileusz siedemdziesięciolecia prof. Wacława Korty — Marek Derwich	255
Symposium historyczno-archeologiczne Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie — Jerzy Strzelczyk	256
Komunikat PTIH	258

IN MEMORIAM

Karol Górski (30 IV 1903—11 XII 1988) — Marian Biskup	259
Emanuel Mateusz Rostworowski (8 I 1923—8 X 1989) — Jerzy Michalski	267
Jacques Godechot (1907—1989) — Monika Senkowska-Gluck	272

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	— Archiwum Akt Nowych
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych
Bibl. Czart.	— Biblioteka i Archiwum Czartoryskich w Krakowie
Bibl. Kórn.	— Biblioteka Kórnicka PAN
Bibl. Nar.	— Biblioteka Narodowa w Warszawie
Bibl. Ossol.	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Osolińskich we Wrocławiu
Bibl. Racz.	— Miejska Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
cz	— część
„Czasop. Prawno-Hist.”	— „Czasopismo Prawno-Historyczne”
ibid.	— ibidem
„Kwart. Hist.”	— „Kwartalnik Historyczny”
„Kwart. HKM”	— „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
MGH SS	— <i>Monumenta Germaniae Historica Scriptorum</i>
MGH Script. rer. Ger.	— <i>Monumenta Germaniae Historica Scriptorum rerum Germanicarum</i>
MPH	— <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
n.	— i następną (s. 53 n.)
nn.	— i następne (s. 53 nn.)
nr	— numer
op. cit.	— opus citatum
por.	— porównaj
przyp.	— przypis
„Przegl. Hist.”	— „Przegląd Historyczny”
PSB	— <i>Polski słownik biograficzny</i>
RAU	— Rozprawy Akademii Umiejętności
RDGS	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
rkp.	— rękopis
RPAU	— Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności
SPPP	— <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SSS	— <i>Słownik starożytności słowiańskich</i>
„St. Źródł.”	— „Studia Źródłoznawcze”
syg.	— sygnatura
t.	— tom
VL	— Volumina Legum
WAP	— Wojewódzkie Archiwum Państwowe
wyd.	— wydanie, wydawca
z.	— zeszyt
zob.	— zobacz

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są tylko na okresy kwartalne. Informacji o cenach udzielają urzędy pocztowe oraz oddziały kolportażowe w miastach.

Prenumeratę przyjmują:

— oddziały kolportażowe właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora — odbioru zamówionych egzemplarzy dokonuje prenumerator w wyznaczonych punktach sprzedaży lub w inny, uzgodniony sposób,

— urzędy pocztowe i listonosze — od prenumeratorów z terenów wiejskich lub innych miejscowości, w których nie ma oddziałów kolportażowych, a w miastach tylko od osób niepełno sprawnych — poczta zapewnia dostawę zamówionych egzemplarzy pod wskazany adres pod warunkiem uiszczenia dodatkowej opłaty za każdy doręczony egzemplarz. Wysokość opłat za każdy kwartał ustala poczta.

— Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, 00-958 Warszawa, konto PBK XIII Oddział Warszawa 370044-1195-139-11 — tylko od prenumeratorów zlecających dostawę za granicę. Prenumeratę ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa; w przypadku zlecenia dostawy drogą lotniczą — koszt dostawy lotniczej w pełni pokrywa prenumerator.

Terminy przyjmowania prenumeraty:

— na kraj i za granicę — do 20. XI. na I kw. roku następnego
 do 20. II. na II kw.
 do 20. V. na III kw.
 do 20 VIII. na IV kw.

Bieżące i wcześniejsze numery można nabywać w Księgarni Państwowego Wydawnictwa Naukowego, ul. Miodowa 10, Warszawa. Również można je nabyć, a także zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) we Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the

Foreign Trade Enterprise

ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY S. A. 20 1061-710-15107-787

Indeks 36310